

KNJIGA MEDITERANA 2012.

Organizatori

KNJIŽEVNI KRUG SPLIT

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU

PRAVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ODSJEK ZA KOMPARATIVNU KNJIŽEVNOST

ZAVOD ZA ZNANSTVENI I UMJETNIČKI RAD HAZU SPLIT

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP
SPLITSKI STATUT IZ 1312. GODINE,
POVIJEST I PRAVO

O 700. obljetnici

The Statute of Split from 1312
History and Law
Of the 700th Anniversary

Organiziraju:

Književni krug Split
Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu
Muzej grada Splita
Arheološki muzej Split

Pokrovitelj skupa:

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

KNJIGA MEDITERANA 2012.
(Split, 23. – 29. rujna 2012.)

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP
SPLITSKI STATUT IZ 1312. GODINE,
POVIJEST I PRAVO
O 700. obljetnici

Split, 24. i 25. rujna 2012.

THE STATUTE OF SPLIT FROM 1312
HISTORY AND LAW
Of the 700th Anniversary

International Scholarly Conference
from 24th to 25th of September 2012

KNJIŽEVNI KRUG SPLIT
FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU
PRAVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU
2012

Organizacijski i znanstveni odbor:

Nenad Cambj
Željko Radić
Marko Trogrlić

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP

SPLITSKI STATUT IZ 1312. GODINE,
POVIJEST I PRAVO
O 700. obljetnici

International Scholarly Conference
THE STATUTE OF SPLIT FROM 1312
HISTORY AND LAW
Of the 700th Anniversary

Split, Muzej grada Splita, Papalićeva 1

RASPORED IZLAGANJA / SCHEDULE OF PAPERS

PONEDJELJAK, 24. rujna / (Monday, September, 24)

8.00 sati: Početak međunarodnoga znanstvenog skupa.

Dobrodošlica organizatora (Željko Radić)

Inauguration of the International Conference

Pozdravna riječ predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića

Welcoming Speech of the President of the Republic of Croatia,

Ivo Josipović

Pozdravna riječ rektora Sveučilišta u Splitu Ivana Pavića

Welcoming Speech of the Rector of the University of Split, Ivan Pavić

Otvorenje izložbe: *STATUT GRADA SPLITA. RUKOPISI I TISKANA IZDANJA* (Arsen Duplančić)

Exhibition opening: The Statute of Split. Manuscripts and published editions

8.30 sati: Uvodno predavanje Tomislava Raukara: Srednjovjekovni Split i Percevalov statut iz 1312. godine

Medieval Split and the Statute of Perceval from 1312

**Prvo zasjedanje,
voditelji: Ludwig Steindorff i Claudia Storti**

- 8.50 sati: Thomas Simon** (Beč): The General Significance of the Medieval Urban Statutes as a Part of the European History of Legislative
Opće značenje srednjovjekovnih gradskih statuta kao dio europske povijesti zakonodavstva
- 9.10 sati:** Rasprava / Discussion
- 9.15 sati: Massimo Meccarelli** (Macerata): L'autonomia del diritto e gli statuti delle città nell'ordine giuridico del tardo medioevo
Autonomija prava i gradski statuti u pravnom poretku kasnog srednjeg vijeka
- 9.35 sati:** Rasprava / Discussion
- 9.40 sati: Nenad Cambj** (Split): Salona, Lukan, Split, Dioklecijan, Toma Arhiđakon i Splitski statut
Salona, Lucanus, Split, Diocletian, Thomas the Archdeacon and the Statute of Split
- 10.00 sati:** Rasprava / Discussion
- 10.05 sati: Nella Lonza** (Dubrovnik): *Ars gubernandi*: tehnika upravljanja u Splitu sredinom XIV. stoljeća
Ars Gubernandi: Management Technique in Split in the Middle of the XIV Century
- 10.25 sati:** Rasprava / Discussion
- 10.30 sati: Mirjana Matijević Sokol** (Zagreb): Od kapitulara Gargana de Ars-cindisa do Percevalova statuta
From the Capitulary of Gargan de Arscondis, to the Perceval's Statute
- 10.50 sati:** Rasprava / Discussion
- 10.55 sati: Zdenka Janeković Römer** (Dubrovnik): Splitski statut: Ogledalo razvoja komune
The Statute of Split: a Mirror of the Development of the Commune
- 11.15 sati:** Rasprava / Discussion
- 11.20-12.00: Odmor / Coffee Break**
- Nastavak Prvog zasjedanja,
voditelji: Thomas Simon i Zdenka Janeković Römer**
- 12.00 sati: Ludwig Steindorff** (Kiel): Pravo kao sredstvo stvaranja gradskog identiteta. Slučaj dalmatinskih gradova
Law as a Means of Creating Urban Identity. The Case of Dalmatian Cities
- 12.20 sati:** Rasprava / Discussion

- 12.25 sati: Darko Darovec** (Kopar): Slovani iz XIII. stoletja v Koprskem statutu
Kopar Agrarian Law from the XIII Century
- 12.45 sati:** Rasprava / Discussion
- 12.50 sati: Claudia Storti** (Milano): The XIV Century Lombard Statutes between Custom and Laws of the Prince
Lombardski zakoni iz XIV. stoljeća između običaja i zakona kneza
- 13.10 sati:** Rasprava / Discussion
- 13.15 sati: Nicoletta Sarti** (Bologna): Politica e tradizione normativa: il paradigma statutario Bolognese nel basso medioevo
Politika i normativna tradicija: Boloneška statutarna paradigma u kasnom srednjem vijeku
- 13.35 sati:** Rasprava / Discussion
- 13.40 sati: Katalin Szende** (Budimpešta): Self-Government or the King's Command? Statutes and Town Privileges in Dalmatia and in the Carpathian Basin in the XIII and the Early XIV Century
Samouprava ili kraljeva zapovijed? Statuti i gradske ovlasti u Dalmaciji i u »Karpatskom bazenu« u XIII. i početkom XIV. stoljeća
- 14.00 sati:** Rasprava / Discussion
- 14.05 sati: Ermanno Orlando** (Venecija): Oltre gli statuti. Gli assetti giuridici e amministrativi tra Spalato e Venezia
Onkraj statuta. Pravni i administrativni poreci između Splita i Venecije
- 14.25 sati:** Rasprava / Discussion

Završetak prvoga zasjedanja

14.30–16.30 sati: Pauza / Break

Drugo zasjedanje,
voditelji: Massimo Meccarelli i Mirjana Matijević Sokol

- 16.30 sati: Anamari Petranović** (Rijeka): Rimska spona Splitskoga i Riječkoga statuta
Roman Link between the Statute of Split and the Statute of Rijeka
- 16.50 sati:** Rasprava / Discussion
- 16.55 sati: Ivan Basić** (Split): Predstatutarno doba splitske prošlosti: nacrt upravne strukture
A Pre-statute Time in Split's Past: a Picture of the Managerial Structure
- 17.15 sati:** Rasprava / Discussion

- 17.20 sati: Marko Petrak** (Zagreb): *Ius suum unicuique tribuant*. Shvaćanje pravednosti u proemiju Statuta grada Splita
Ius suum unicuique tribuant. Understanding of Justice in the Proemium of the Statute of Split
- 17.40 sati:** Rasprava / Discussion
- 17.45 sati: Nina Kršljanin** (Beograd): Ostvarivanje prava po Splitskom statutu
The Exercise of Rights According to the Statute of Split
- 18.05 sati:** Rasprava / Discussion
- 18.10 sati: Mirko Sardelić** (Zagreb): Sigurnost grada Splita i njegovih građana prema Statutu iz 1312.
The Security of the City of Split and its Citizens According to the Statute from 1312
- 18.30 sati:** Rasprava / Discussion
- 18.35-19.00: Odmor / Coffee Break**

**Nastavak Drugog zasjedanja,
voditelji: Nicoletta Sarti i Željko Radić**

- 19.00 sati: Vilma Pezelj** (Split): Pravni položaj žene u Splitskom statutu 1312.
The Legal Position of Women in the Statute of Split from 1312
- 19.20 sati:** Rasprava / Discussion
- 19.25 sati: Zrinka Erent Sunko** (Zagreb): Povijesno-pravni položaj žene u svjetlu određenja Statuta grada Ancone
Historical and Legal Position of Women in the Light of Statutory Provisions of the City of Ancona
- 19.45 sati:** Rasprava / Discussion
- 19.50 sati: Danko Zelić** (Zagreb): Srednjovjekovni komunalni statuti i urbanističke cjeline dalmatinskih gradova kao povijesni spomenici
Medieval Communal Statutes and the Urban Areas of Dalmatian Cities as Historic Monuments
- 20.10 sati:** Rasprava / Discussion
- 20.15 sati: Joško Belamarić** (Split): Kuća u Splitskom statutu – građenje, održavanje, rušenje
A House in the Statute of Split – Construction, Maintenance, Demolition
- 20.35 sati:** Rasprava / Discussion
- 20.40 sati: Gorana Staničić** (Split): Nasljedno pravo od Dioklecijana do Splitskog statuta
The Law of Inheritance from Diocletian to the Statute of Split
- 21.00 sati:** Rasprava / Discussion

Završetak Drugog zasjedanja

UTORAK, 25. rujna / (Tuesday, September, 25)

**Treće zasjedanje,
voditelji: Katalin Szende i Marko Petrak**

8.00 sati: Vicko Kapitanović (Split): Komunalno zakonodavstvo i vjerski život u Dalmaciji do pada Mletačke Republike
Communal Legislation and Religious Life in Dalmatia until of the Fall of the Republic of Venice

8.20 sati: Rasprava / Discussion

8.25 sati: Željko Radić i Marija Štambuk Šunjić (Split): Rimsko-kanonski postupak i splitsko statutarno pravo
Roman-Canonical Procedure and Split Statutory Rights

8.45 sati: Rasprava / Discussion

8.50 sati: Jadranka Neralić (Zagreb): Put do crkvene nadarbine: srednjovjekovno kanonsko pravo i statuti dalmatinskih gradova
The Road to Church Endowment: Medieval Canon Law and Statutes of Dalmatian Cities

9.10 sati: Rasprava / Discussion

9.15 sati: Sabine Florence Fabijanec (Zagreb): Od zemlje do mora preko gradske vreve: ekonomska splitska stvarnost prema gradskom Statutu
From the Land to the Sea through the City Crowd: Economic Reality of Split According to the City Statute

9.35 sati: Rasprava / Discussion

9.40 sati: Tonija Andrić (Split): Statutarna regulacija obrtničkog poslovanja u svjetlu mletačke ekonomske politike u Splitu sredinom XV. stoljeća
The Statutory Regulation of Craft Business in the World of Venetian Economic Politics in Split in the Middle of the XV Century

10.00 sati: Rasprava / Discussion

10.05 sati: Meri Kunčić i Zoran Ladić (Zagreb): Neki aspekti društvenog, svakodnevnog i religioznog života u splitskoj komuni u XIV. stoljeću na temelju analize bilježničkih spisa
Some Aspects of Social, Religious, and Everyday Life in the Commune of Split in the XIV Century, Based on the Analysis of Notary Record Books

10.25 sati: Rasprava / Discussion

10.30 sati: Branka Grbavac (Zagreb): Splitski javni notarijat u vrijeme nastanka statuta
Public Notaryship in Split in the Time of the Statute's Inception

10.50 sati: Rasprava / Discussion

10.55 sati: Ante Gulin (Zagreb): Javna vjera pristava / bukarija i javnog notarijata u Splitskom statutu iz 1312. godine
Public Faith of the Institution of Pristav / Buccharium and Public Notaryship in the Statute of Split from 1312

11.15 sati: Rasprava / Discussion

11.20-12.00: Odmor

**Nastavak Trećeg zasjedanja,
voditelji: Vilma Pezelj i Darko Darovec**

12.00 sati: Mirela Šarac (Split): Uzajmljivanje uz kamate kao pokuda i poluga u Statutu splitske komune iz 1312.
Loaning with Interests as Both Rebuke and Lever in the Statute of the Split Commune from 1312

12.20 sati: Rasprava / Discussion

12.25 sati: Željko Bartulović (Rijeka): Neka pitanja srednjovjekovnog vlasništva u Splitskom statutu
Some Issues of Medieval Property Rights in the Statute of Split

12.45 sati: Rasprava / Discussion

12.50 sati: Ivana Jaramaz Reskušić (Zagreb): Novčano kažnjavanje u srednjovjekovnim dalmatinskim gradovima: Šibenik i Split
Fines in Medieval Dalmatian Cities: Šibenik and Split

13.10 sati: Rasprava / Discussion

13.15 sati: Arsen Duplančić (Split): Pokušaji objavljivanja Splitskog statuta u XVII. i XVIII. stoljeću i redakcija Petra Luposignolija
Attempts of Publishing the Statute of Split in the XVII and XVIII Centuries and the Redaction of Petar Luposignoli

13.35 sati: Rasprava / Discussion

13.40 sati: Miro Gardaš (Osijek): Komorski vlastelinski sud u Osijeku
Chambers Manorial Court in Osijek

14.00 sati: Rasprava / Discussion

14.05 sati: Elvira Šarić Kostić (Split): Muzejski predmeti kao historiografski izvor – primjeri u Muzeju grada Splita
Museum Items as Historiographic Sources – Examples from the Split City Museum

14.25 sati: Rasprava / Discussion

Završetak skupa

PROSLOV

»Ovo su statutarne odredbe i naredbe komune i ljudi grada Splita koje je sastavio, izložio i sudio plemeniti i mudri muž gospodin Parceval Ivanov iz plemenitog grada Ferma, vješt u crkvenom i civilnom pravu, časni načelnik grada Splita, godine Gospodnje tisuću tristo dvanaeste ...«

Ovim riječima počinje predgovor Splitskog statuta čija sedamstota obljetnica pada upravo ove 2012. godine. Tomu više no značajnom jubileju, Književni krug Split zajedno sa Pravnim Fakultetom Sveučilišta u Splitu i Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Splitu žele posvetiti dužnu, dostojnu pozornost. Doista, dokument, kakav je Statut Grada Splita, u svakom je smislu *magna charta* našeg drevnog grada, u kojoj se zrcale temeljni obrisi društvenih, gospodarskih i političkih uvjeta razvitka splitske komune, organizacije njezine vlasti te ustroja i djelovanja mnogih segmenata života i rada njezinih pripadnika, bilo plemića, bilo pučana. Splitski je statut u tom smislu više od pravnog dokumenta – on je prvorazredni svjedok vremena i života naših ljudi u njemu koji će svojim slovom i duhom obilježiti stoljeća u razvoju našeg Grada te njegova šireg i užeg prostora.

Stoga je njegov sedamstoti rođendan povod i prigoda za znanstvenu, interdisciplinarnu refleksiju u kojoj će svoju riječ o Statutu moći izreći stručnjaci pravnih i povijesnih znanosti, oni domaći i oni iz inozemstva, kako bi ga još jednom sagledali u njegovu slovu i njegovu duhu, kako bi ga iznova odmjerili i u tom odmjeravanju iznova poniknuli u dubine njegove bogate višeslojnosti i proniknuli njihovu poruku i pouku.

One, nedvojbeno, mogu biti izvorom novih znanstvenih inspiracija i plodova koji mogu i trebaju još jednom osvijetliti hrvatsku duboku pripadnost europskom civilizacijskom krugu od davnine pa sve do danas, našu ukorijenjenost u njegovu baštinu i duhovno i kulturno naslijeđe te, što je osobito važno, biti onim temeljem na kojem Hrvatska gradi svoju specifičnu identitesku samosvojnost u zajednici s drugim europskim narodima, onako kako je tu istu samosvojnost Grad Split, mudro i odmjereno, izgradio u odredbama svojega Statuta prije punih sedam stotina godina.

Željko Radić

Marko Trogrlić

U Splitu, rujna mjeseca 2012.

PROLOGUE

»These are statutory provisions and orders of the commune and people of Split, composed, arranged and presented by a noble and wise gentleman, Mr. Parceval Ivanov of the noble city of Ferma, skilled in church and civil law, the venerable head of Split, in the year of our Lord one thousand three hundred and twelve ...«

These are the opening words of the introduction of the Statute of Split, the 700th anniversary of which falls in this year 2012. Književni krug Split, together with the Faculty of Law of the University of Split and the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Split, wants to dedicate due and proper attention to this, more than grand, jubilee. Indeed, a document such as the Statute of Split is in every sense the *magna charta* of our ancient city, one which mirrors the basic contours of social, economic, and political conditions of the development of the Split commune, the organization of its government, as well as the structure and activities of many segments of the life and work of its members, whether noblemen or commoners. In this regard, the Statute of Split is much more than a simple legal document – it is a first-class witness of the time and lives of our people in it, one to mark the centuries in the development of our City and its closer and wider surroundings with its wording and spirit.

Therefore, its 700th birthday is the motif and occasion for a scientific and interdisciplinary reflection in which national and international experts in legal and historical sciences will be able to say their word on the Statute in order to review it in its wording and its spirit, so they could once more take measure and thus look down into the depths of its rich layers in an effort to understand their message and edification.

Without any doubt, they can be the source of new scientific inspirations and fruits which can and should once more enkindle a Croatian deep attachment to the European civilization circle from ancient times until today, our roots in its legacy and both spiritual and cultural heritage, and what is of special importance, they could be the base on which Croatia builds its specific identity characteristics in the community with other European nations in the same way those characteristics were wisely and calmly built in the provisions of its Statute a full seven hundred years ago.

Željko Radić

Marko Trogrlić

Split, September 2012

SAŽETCI
ABSTRACTS